

Foredrag i Sandefjord 1. september 1972.

(Utdrag.)

Det norske folk skal den 24. og 25. september ta en avgjørelse som er vanskelig, men som likevel er noenlunde oversiktlig. Folk skal svare på om de vil at Norge skal bli medlem av et utvidet europeisk fellesskap, sammen med Danmark, Storbritannia og Irland. Vi skal svare ja eller nei på det spørsmålet.

Utenrikspolitiske diskusjoner hører naturlig hjemme i vår demokratiske hverdag. Den moderne samfunnsutviklingen fører til det. Svært ofte er denne diskusjonen knyttet til generelle retningslinjer og alminnelige prinsipper. Ofte om spørsmål vi antar vi skal gi svar på en eller annen gang inn i framtiden. Den aktuelle Europa-debatten gjelder noe mer enn slike generelle spørsmål. Den gjelder et utarbeidet forslag som det skal gis et konkret svar på.

Fire land har søkt om medlemskap i et utvidet europeisk fellesskap. For hvert av dem er det ferdig forhandlet traktater om tiltredelsen. For en rekke andre land som av utenrikspolitiske grunner ikke ønsker medlemskap, foreligger det for hvert av dem ferdig forhandlede utkast til handelsavtaler.

Det er disse traktater som nå er til endelig behandling i alle de interesserte stater. Vårt

folk skal ta standpunkt til Norges stilling ved folkeavstemningen 24. og 25. september.

Norge har selv stillet opp som en forutsetning for sitt medlemskap at Danmark og Storbritannia også går med i det utvidede fellesskap. Det nasjonale sinnede og frihetselskende irske folk har ved folkeavstemning med stort flertall vedtatt sin avtale om medlemskap. Det britiske parlament har godkjent deres avtale. Danmark skal ha en grunnlovsmessig bindende folkeavstemning etter vår, men før Stortingets sluttbehandling av saken. Jeg går for min del ut fra at Danmark ved folkeavstemningen godtar sin avtale.

Ved disse avtaleverk går det europeiske samarbeid fra 1. januar 1973 en ny form. Det som eksisterte før, vil da ikke være mer. Men det nye er en naturlig videreføring av den hovedlinje for kontakt og samarbeid som har preget Vest-Europa etter den andre verdenskrigen.

Fra denne krigen var slutt og vi igjen ble herre i eget hus, har norsk arbeiderbevegelse gått konsekvent inn for denne samarbeidslinje i Europa. De store fremsteg som i siste mannsalder er gjort i Norge ville ikke vært mulig hvis vi ikke hele tiden hadde arbeidet i nær kontakt og samarbeid med andre land. Det er for så vidt riktig at vi nå står ved en skilleveg. Vi skal alle være med og svare ja eller nei på om vi vil fortsette den samarbeidslinje som har hatt så mange gunstige

virksomheter for oss. Eller om vi skal stille oss ved siden av det samarbeidsmønster som trer fram fra kommende årsskifte. Det er hvis vi sier nei, og stiller oss utenfor det samarbeidsmønster som nå er utformet i traktatene, at vi etablerer en helt ny situasjon i forhold til det vi har kjent hittil.

Arbeiderpartiets og fagorganisasjonens positive samarbeidspolitikk i Europa har hele tiden hvilt på klare vedtak og programmer fra landsmøter og kongresser. Det er som regel mindre eller større grupper av tvilere i utenrikspolitiske spørsmål. Men den politikk som har vært ført, har alltid vært basert på klare vedtak i organisasjonene.

Således har også samtlige Arbeiderpartiets distriktsmøter og partiets landsmøte med meget stort flertall tilrådd folk å stemme ja til medlemskap i fellesskapet. Et liknende vedtak ble gjort av L.O.'s kongress, med meget stort flertall.

For et sosialistisk parti har det alltid vært fremmed å avvise et vidtgående samarbeid mellom nasjonene. Sosialismen har felles med kristendommen det menneskesyn, at alle mennesker er våre brødre og søstre.

Vi har alltid bekjempet ideer som skaper motsetninger og fiendskap mellom nasjonene. Derfor har vi vært med i samarbeidet, i Norden, i Europa,

i verden. Vi har aldri sett det som vår oppgave å trekke så trange grenser som mulig for et slikt samarbeid. Tvert imot har det i de lengre perspektiver vært sett på som en viktig oppgave stadig å utvide og utdype samarbeidsformene.

Ingen så noen endelig løsning for Vest-Europa da det begrensede fellesskap og det omliggende frihandelsområde EFTA ble etablert i slutten av 1950-årene. Det er tvert imot slik at EFTA-traktaten uttrykkelig stilte som sitt annet hovedmål å virke for å oppheve to-delingen, og komme fram til én organisasjon for Vest-Europa. Det er dette vi nå står like foran. Det er en videreføring av politikken. Å stille seg ved siden av ville være et brudd på vår gjennomtenkte politiske hovedlinje.

I den mer polemiske debatt er det blitt vane hos noen å reflektere over hva slags selskap en kan komme i under dagens debatt.

For meg er det naturlig i første røkke å peke på ett selskap. Det er utenfor tvil at den demokratiske arbeiderbevegelse i de europeiske land går inn for fellesskapet og nå også for utvidelsen av fellesskapet. De sosialdemokratiske og sosialistiske partier og de faglige organisasjoner er de ivrigste forkjempere for denne politikk. Det er ikke minst fra disse krefter at avtalen er et tilbud - et tilbud om samarbeid og felles

innsats for å forme framtidens Europa.

Regjeringens råd er at vi tar den utstrakte hånd og trer inn i det utvidede fellesskap.